

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/106/2022
Identifikačné číslo spisu: 3618201413
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:3618201413.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Štátny fond rozvoja bývania, so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, zastúpeného spoločnosťou GARAJ & Partners s.r.o., so sídlom v Bratislave, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovaným: 1/ Y. Y., narodený XX. Y. XXXX, I. XXX, I., 2/ T. Y., narodená XX. Y. XXXX, I. XXX, I., 3/ Š. Č., narodený XX. Y. XXXX, I. XXX, I., všetci zastúpení spoločnosťou AK Pitoňáková, s.r.o., so sídlom v Prešove, Slovenská 5/B, IČO: 53 584 139, o zaplatenie sumy 26.040,44 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16Csp/225/2019, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ a 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. januára 2022 č. k. 9CoCsp/38/2021-504, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. januára 2022 pod č. k. 9CoCsp/38/2021-504 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku I. z r u š u j e a vec mu vracia v tejto časti na ďalšie konanie.

Návrh na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol výrokom I., že žalovaní v 1., 2. a 3. rade sú povinní zaplatiť žalobcovi istinu 26.040,44 eur, kapitalizovaný zmluvný úrok vo výške 1.117,96 eur, zmluvný úrok vo výške 3 % od 17.9.2018 z nesplatenej istiny vo výške 26.040,44 eur do zaplatenia, kapitalizovaný úrok z omeškania vo výške 194,79 eur, úrok z omeškania vo výške 8 % ročne od 17.9.2018 z nesplatenej istiny vo výške 26.040,44 eur do zaplatenia, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Výrokom II. v prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol. Výrokom III. rozhodol, že žalobca má voči žalovaným v 1., 2. a 4. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 80 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku. Výrokom IV. vo vzťahu medzi pôvodne žalovaným v 3. rade a žalobcom súd náhradu trov konania stranám nepriznáva. „Opravným uznesením č. k. 16Csp/225/2019-432 zo dňa 3. augusta 2021 opravil výrok III. rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 16Csp/225/2019-404 zo dňa 24. júna 2021 tak, že tento správne znie: „Žalobca má voči žalovaným v 1., 2. a 3. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 80 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto

rozsudku.“

2. Súd prvej inštancie pôvodne žalobu rozsudkom č. k. 16Csp/225/2019-274 zo dňa 2. júla 2020 zamietol, rozhodol o trovách konania a zamietol tiež návrh žalovaných na prerušenie konanie. Na odvolanie žalobcu bol predmetný rozsudok uznesením odvolacieho súdu č. k. 9CoCsp/50/2020-320 z 25. februára 2021, okrem výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania zrušený a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že žalobca dňa 13. decembra 2006 uzavrel so žalovanými v 1. a 2. rade ako dlžníkmi zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru č. 707/1570/2006, na základe ktorej bola žalovaným v 1. a 2. rade poskytnutá podpora vo forme úveru vo výške 33.193,92 eura (pôvodne 1.000.000,- Sk) pri základnej úrokovej sadzbe 3 % ročne s dobou splatnosti 30 rokov. Prvá až 359. splátka bola dohodnutá vo výške 140 eur (pôvodne 4.217 Sk). Pôvodne žalovaným v 3. rade bola osoba menom N.. G. W., narodený XX. Y. XXXX a žalovaným v 4. rade bola osoba menom Š. Č., narodený XX. Y. XXXX, ktorí vo vzťahu k vyššie uvedenej zmluve vystupovali ako ručiteľia dlžníkov, teda žalovaných v 1. a 2. rade. Konanie voči pôvodne žalovanému v 3. rade N.. G. W. bolo uznesením súdu prvej inštancie č. k. 16Csp/225/2019-246 z 22. apríla 2020 zastavené. Súd prvej inštancie zistil, že písomným podaním z 18. júla 2014 žalobca odstúpil od úverovej zmluvy a vyzval žalovaných na úhradu záväzku zo zmluvy. Opätovne od zmluvy odstúpil písomnými podaniami z 22. januára 2018 vo vzťahu k dlžníkom a písomnými podaniami z 13. augusta 2018 voči ručiteľom, a to z dôvodu, že účinky odstúpenia od zmluvy z roku 2014 boli odvolané.

3. Posudzujúc zistený skutkový stav mal súd prvej inštancie za to, že s výnimkou nároku žalobcu na zmluvnú pokutu je žalobný návrh podaný dôvodne, právny vzťah medzi žalobcom a žalovanými nie je vzťahom spotrebiteľským. Konštatoval, že žaloba bola podaná na súde včas, preto priznal žalobcovi proti žalovaným právo na zaplatenie istiny 26.040,44 eura, kapitalizovaného zmluvného úroku vo výške 1.117,96 eura, zmluvného úroku vo výške 3 % od 17. septembra 2018 z nesplatenej istiny vo výške 26.040,44 eura do zaplatenia, kapitalizovaného úroku z omeškania vo výške 194,79 eura, ako aj úroku z omeškania vo výške 8 % ročne od 17. septembra 2018 z nesplatenej istiny vo výške 26.040,44 eura do zaplatenia. Z prisúdenej istiny súd priznal aj úroky z omeškania, na ktoré má žalobca nárok podľa § 517 ods. 1, 2 OZ, a to vo výške 8 % ročne.

4. Súd prvej inštancie zamietol návrh na uloženie povinnosti žalovaným zaplatiť zmluvnú pokutu. Mal za to, že vymáhanie zmluvnej pokuty by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Uviedol, že pokiaľ žalovaní namietali, že právny zástupca žalobcu nemal plnú moc na odstúpenie od zmluvy, túto obranu žalovaných vyhodnotil ako účelovú v snahe oddialiť meritórne rozhodnutie, nakoľko samotný udeľovateľ tejto plnej moci nenapadal prípadný exces splnomocnenca z plnej moci. Čo sa týka návrhu na prerušenie konania, uviedol, že o tomto návrhu bolo už právoplatne rozhodnuté jeho zamietnutím, opätovným návrhom na prerušenie konania zo strany žalovaných sa preto nezaoberal. Podľa súdu prvej inštancie prerušenie konania by len neúmerne predĺžilo aktuálne prebiehajúce konanie, čo považoval za kontraproduktívne, spôsobilé privodiť nanajvýš prieťahy v konaní. Pri právnom posúdení odkázal súd prvej inštancie na ustanovenia Obchodného zákonníka - § 303, § 349 ods. 1, § 365, § 369 ods. 1, § 497, § 506, na ustanovenia Občianskeho zákonníka - § 451 ods. 1, 2, § 456, § 457, § 517 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, § 39 a na ustanovenie § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. Výrok o nároku na náhradu trov konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku.

5. Na odvolanie žalobcu a žalovaných Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) odmietol odvolanie žalovaných 1/, 2/ a 3/ proti zamietavému výroku rozsudku, t. j. výroku II. a proti tej časti výroku IV. rozsudku, ktorým súd prvej inštancie nepriznal pôvodne žalovanému v rade 3. voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania. Ďalej potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku I. a II. a tiež ho zmenil v spojení s opravným uznesením vo výroku III. tak, že priznal žalobcovi voči žalovaným 1., 2., 3. rade nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 77,60 % s tým, že o výške trov bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

6. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením ako aj konanie, ktoré rozhodnutiu súdu prvej inštancie predchádzalo a v rámci prípravy rozhodnutia v odvolacom konaní vyzval strany sporu v súlade s § 382 CSP k tomu, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovení § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka v znení účinnom k 21. decembra 2006, § 1 ods. 2, § 301, § 302, § 369c Obchodného zákonníka, § 33 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 7 zákona č. 607/2003 Z.z. v znení účinnom k 21. decembru 2006, § 2, § 3 nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 21/13 Z.z., ktoré súdom prvej inštancie použité neboli.

7. Po oboznámení sa s obsahom spisu, výsledkami vykonaného dokazovania, zisteným skutkovým stavom a jeho právnym posúdením mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie v postačujúcom rozsahu zistil skutkový stav potrebný pre rozhodnutie vo veci, právne posúdenie, pri ktorom nedospel k záveru o existencii dôvodov, pre ktoré by sa mal odkloniť od ustáleného názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o tom, že Štátny fond rozvoja bývania nespĺňa pojmové znaky dodávateľa a teda žalobou uplatnený nárok nie je nárokom zo záväzkového vzťahu spotrebiteľského charakteru zodpovedá zistenému skutkovému stavu a jeho procesný postup nevykazuje vady, ktoré by indikovali dôvod na zmenu alebo zrušenie rozsudku vo vzťahu k samotnému meritu prejednávaneho sporu.

8. Odvolací súd nemal za to, že súdom prvej inštancie posudzovaný skutkový stav vykazuje zásadnú rozdielnosť oproti tomu skutkovému stavu, ktorý v tých rozhodnutiach, na ktoré odkázal súd prvej inštancie (4Cdo/106/2018 z 29. apríla 2019, 8Cdo/9/2019 z 29. apríla 2020, 5Cdo/170/2018 z 28. mája 2020) Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval. Zmyslom rozhodnutia v konaní o odvolaní tiež nie je polemizujúco hodnotiť rozhodnutia najvyššej súdnej inštancie v oblasti všeobecného súdnictva v zmysle reakcie na úvahy strany sporu, ktorá s nimi nesúhlasí. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie vychádzajúcim aj z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, poukazujúc na to, že ustálenosť rozhodovacej praxe na nastolenú právnu otázku, t. j. to, či zmluvy, ktoré uzatvára žalobca sú, alebo nie sú spotrebiteľskými zmluvami, vyplýva aj z ďalších rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (8Cdo/164/2020 aj 4Cdo/14/2021).

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení 4Cdo/14/2021 z 25. februára 2021 zdôraznil okrem iného to, že Štátny fond rozvoja bývania je právnickou osobou pôvodne zriadenou zákonom č. 124/1996 Z.z. pričom jeho postavenie zostalo nezmenené aj po zmenách zákonom č. 607/2003 Z.z., aj zákonom č. 150/2013 Z.z., prostredníctvom ktorého štát realizuje bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré patria aj zmluva o úvere, nevykonáva podnikateľskú činnosť, nemožno dospieť k záveru, že spĺňa pojmové znaky dodávateľa podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

10. Vzhľadom na to, že zmluva, nároky z ktorej sú predmetom konania, bola uzatvorená za účinnosti zákona č. 607/2003 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania, je potrebné vo veci opätovne upriamiť pozornosť na ustanovenie § 7 tohto zákona v znení účinnom ku dňu vzniku zmluvy, podľa ktorého žiadateľom o podporu môže byť len a) fyzická osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt a ktorá dovŕšila vek 18 rokov a má vlastný pravidelný príjem z podnikania alebo zo závislej činnosti alebo podľa osobitného predpisu alebo b) právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky. Na predmetné ustanovenie odvolací súd upriamil pozornosť už v zrušujúcom uznesení z 25. februára 2021 a v súvislosti s ním na rozsudok Súdného dvora Európskej únie C-268/15. Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí C-268/15 Fernand Ullens de Schooten/Belgicko z 15. novembra 2016 (body 47., 48., 55., 56.) uviedol, že ustanovenia zmluvy o fungovaní Európskej únie v oblasti voľného pohybu kapitálu sa neuplatnia na situáciu, ktorá sa obmedzuje len na jeden členský štát a vyznačuje sa tým, že jej okolnosti sa obmedzujú na vnútroštátnu sféru bez možnosti využívania tých istých práv štátnym príslušníkom iného členského štátu. Pokiaľ žalovaní v odvolaní mali za to, že názor vyplývajúci z predmetného rozhodnutia je pre posudzovanie veci nepoužiteľný keďže sa týka voľného pohybu kapitálu, ktorým by zrejme nemalo byť poskytovanie úveru, je potrebné uviesť, že z ekonomického hľadiska voľný pohyb kapitálu znamená možnosť kdekoľvek investovať peňažné prostriedky, t. j. aj poskytovať úvery. Voľný pohyb kapitálu je pritom jedným z kľúčových prvkov trhu Európskej únie, nakoľko však zmluva o fungovaní Európskej únie neobsahuje žiadnu definíciu pojmu „pohyb kapitálu“, Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že k definovaniu tohto pojmu je možné použiť definície uvedené v klasifikácii tvoriace prílohu Smernice 88/361/EHS, v zmysle ktorej činnosť

poskytovanie úveru v rámci podnikateľskej činnosti sa v zásade dotýka tak slobodného poskytovania služieb v zmysle článku 49 a nasl. ES ako aj voľného pohybu kapitálu v zmysle článku 56 a nasl. ES (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-452/04 z 3. októbra 2006 vo veci Fidium Finanz AG proti Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht).

11. Odvolací súd zdôraznil, že to, či sa jedná o spotrebiteľský vzťah záväzkového charakteru je zistiteľné z rozlišovacích znakov, ktoré vzťah definujú. Medzi tieto znaky patrí povaha subjektu a dôvod vzniku záväzkového vzťahu. Účel smernice Rady 93/13/EHS je uvedený v jej preambule, z ktorého okrem iného vyplýva potreba prijatia opatrení na vytvorenie vnútorného trhu, stimuláciu súťaže, pričom vnútorným trhom je oblasť bez vnútorných hraníc, ktorým je zabezpečený voľný pohyb tovaru, služieb, kapitálu. Podľa článku 169 bod 1 a 2 písm. a) zmluvy o fungovaní Európskej únie, únia v snahe podporiť záujmy spotrebiteľa a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa prispieva k dosiahnutiu tohto cieľa prostredníctvom opatrení podľa článku 114 v kontexte zavŕšenia vnútorného trhu. Akcent na riadne fungovanie vnútorného trhu Európskej únie je aj v článku 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES. V práve Európskej únie nie je pojem dodávateľ ako určujúceho subjektu generalizovane definovaný, o čom svedčí článok 2 písm. c) Smernice Rady 93/13/EHS („predajca“ alebo „dodávateľ“), článok 2 písm. b) Smernice 2005/29/ES („obchodník“), bod 8, bod 12 preambuly tejto smernice („podnikateľ“). Je však možné usúdiť, že len vtedy ak je konanie konajúceho subjektu realizáciou jeho obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, môže ísť o subjekt, ktorý je možné charakterizovať ako dodávateľa. Podnikateľskou činnosťou, podnikaním, sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom zisku (§ 2 ods. 1 Obchodného zákonníka). Činnosť Štátneho fondu rozvoju bývania, vychádzajúc z uvedeného, nemá atribúty podnikateľskej činnosti, nekoná samostatne, keďže jeho správcom je Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Jeho činnosť je činnosťou, ktorou sa realizuje podpora štátu v oblasti bytovej politiky, nejde o činnosť za účelom zisku, bytová politika má v systéme Európskej únie autonómne postavenie.

12. Zmluva uzatvorená medzi žalobcom a žalovanými bola uzatvorená, ako už z jej názvu vyplýva, podľa ustanovení zákona č. 607/2003 Z.z. aj § 497 nasl. Občianskeho zákonníka. Ak mali žalovaní za to, že strany si aplikáciu Obchodného zákonníka nedohodli, keďže v článku 12.1. zmluvy uviedli len odkaz na ustanovenia „OZ“ je zrejmé, že už názov zmluvy vypovedá o opaku a pokiaľ je v článku 12.3 odkaz na „OZ“ (čo môže byť tak skratka pre Obchodný ako aj Občiansky zákonník) je potrebné uviesť, že pojmu „OZ“ predchádza slovo „najmä“, t. j. príkladmo exemplifikatívne, čo zjavne nevyklučuje aplikáciu ďalších právnych predpisov.

13. Podľa odvolacieho súdu s poukazom na §§ 1, 261 ods. 3 písm. d) a 497 Obchodného zákonníka (v znení účinnom ku 21. decembru 2006) obsah zmluvy, nárok z ktorej je predmetom konania, je tak zrejmé, že zmluva, ktorú strany sporu uzavreli je zmluvou úverovou, na ktorú sa bude pri posudzovaní odstúpenia od nej, nárokov z nej vzniknutých v dôsledku odstúpenia, pri posudzovaní premlčania, vychádzať z ustanovení Obchodného zákonníka.

14. Proti tomuto rozsudku podali dovolanie žalovaní 1/ až 3/ ďalej aj „žalovaní“ a to podľa § 420 písm. e) a f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP uviedli, že žalovaní v odvolaní spochybnili právne závery najvyššieho súdu pod sp. zn. 8Cdo/9/2019, v ktorom dovolací súd uviedol, že vzťahy medzi žalobcom a osobami, ktorým je poskytnutá podpora nie sú vzťahy spotrebiteľskými, že žalovaní nie sú spotrebiteľia a žalobca dodávateľ v zmysle smernice rady 93/13 EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. V odvolaní proti rozsudku okresného súdu žalovaní uviedli zásadné právne názory, ktorými správnosť právnych záverov Najvyššieho súdu SR spochybnili.

Žalovaní sa domáhajú priameho účinku smernice 93/13 na ochranu spotrebiteľov. Žalovaní v odvolaní vzniesli množstvo námietok, ktoré sa týkajú nesprávnosti záverov najvyššieho súdu vo veci 4Cdo/106/2018 a krajský súd sa nimi vôbec nezaoberal a tým porušil právo na riadne zdôvodnenie súdneho rozhodnutia. Poukázali aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR III. ÚS 207/2009 podľa ktorého, ak sa v spore v konaní pred vnútroštátnym súdom nepodieľa svojím výkladom práva spoločenstva

komunitárny sudca, hoci tento výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci, potom vnútroštátny súd bol v tejto časti konania pred ním nesprávne obsadený. Krajský súd odmietol podať Súdnu dvoru EÚ prejudiciálnu otázku, pričom uviedol, že o totožnom návrhu už bolo rozhodnuté a že nie je v hierarchii súdov súdom poslednej inštancie. Ním podaný výklad, ktorým odôvodnil správnosť záverov Najvyššieho súdu SR o tom, že preskúmaná vec nie je spotrebiteľskou, je nielenže v rozpore s judikatúrou SDEU a aj samotnými princípmi, na ktorých je Európska únia vystavaná, ale takýmto postupom a odôvodnením bolo porušené právo na zákonného sudcu, keďže výklad práva EÚ vykonal sudca, ktorý na to nemá právomoc, čo zakladá aj dôvod dovolací podľa § 420 písm. e) CSP.

15. Žalovaní sú toho názoru, že vzniesli dostatočné množstvo argumentov, ktoré sú dôvodom na to, aby Najvyšší súd SR bol povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie s prejudiciálnou otázkou. Zároveň navrhli, aby najvyšší súd konanie vo veci prerušil a obrátil sa na Súdny dvor Európskej únie s prejudiciálnymi otázkami, ktoré zároveň špecifikovali v podanom dovolaní.

16. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaní namietali, že odvolací súd nesprávne právne posúdil, že vo vzťahu k zmluve o poskytnutí podpory vo forme úveru na bývanie došlo k dohode o aplikácii Obchodného zákonníka v zmysle § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, pričom žalovaní tvrdili, že tieto tvrdenia krajského súdu sú v rozpore so skutočnou vôľou žalobcu a žalovaných pri uzatváraní zmluvy a tieto sú arbitrárne.

16.1. Vo vzťahu k tvrdeniu, že skratka OZ môže byť skratkou pre Občiansky aj Obchodný zákonník, žalovaní uvádzajú, že skratka OZ je jednoznačne skratkou, ktorá sa bežne používa medzi právnikmi, skratku OZ používajú študenti právnických fakúlt a každý komentár ku právnym predpisom v úvodnej časti týkajúcej sa výkladu skratiek, vrátane komentárov uznávaných právnych kapacít a aj sudcov Najvyššieho súdu SR považuje skratku OZ za skratku Občianskeho zákonníka. Preto predpoklad, že by autor zmluvy o poskytovaní podpory mal na mysli Obchodný zákonník je nepravdepodobný. Ak by aj bol možný dvojaký výklad tejto skratky, potom je potrebné túto skratku vykladať v súlade so všeobecne platným princípom, že ak sú v zmluve použité pojmy, ktoré je možné vykladať rozdielne javí sa byť spravodlivým vykladať ich v neprospech toho, kto ich do zmluvy uložil. Tento princíp je aj v súlade s judikatúrou ústavného súdu a to napr. v rozhodnutí I. ÚS 243/07. Žalovaní mali za to, že na platné dojednanie o voľbe Obchodného zákonníka nepostačuje len odkaz v hlavičke zmluvy na Obchodný zákonník, ale je potrebný výslovný prejav vôle zmluvných strán o tom, že pre daný právny vzťah si volia aplikáciu Obchodného zákonníka.

16.2. Poukázali tiež na nesprávny právny názor, že zmluva o poskytnutí podpory je absolútny obchod a to zmluva o úvere podľa § 497 Obchodného zákonníka. V tomto smere poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/164/2020 z 26. augusta 2020. Poukázali na bod 45., podľa ktorého dovolací súd záverom dodal, že i napriek skutočnosti, že zmluva uzavretá medzi stranami nemala spotrebiteľský charakter, je i dovolací súd názoru, že nároky z nej je potrebné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (vrátane nárokov po odstúpení od zmluvy). Najvyšší súd SR tak odôvodnil záver o tom, že zmluva o poskytnutí podpory nie je absolútnym obchodom, a teda na ňu nie je možné aplikovať Obchodný zákonník. Vzhľadom na uvedené krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď posúdil uplatnený právny nárok žalobcu a zmluvu o poskytnutí podpory a z nej plynúce právne nároky podľa ustanovení Obchodného zákonníka a to z dôvodov, že podľa jeho právneho názoru ide o absolútny obchod podľa § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka a zmluva o poskytnutí podpory je zmluvou o úvere podľa § 497 Obchodného zákonníka. Tento záver nepovažovali za správny. Ak nejde o absolútny obchod na právne vzťahy medzi žalobcom a žalovanými vzniknutými zo zmluvy o poskytnutí podpory je potrebné aplikovať Občiansky zákonník. Pri aplikácii Občianskeho zákonníka by bol nárok žalobcu premlčaný, nebolo by možné zrušenie účinkov odstúpenia od zmluvy, ktoré bolo uskutočnené podľa Obchodného zákonníka a tiež účinky odstúpenia od zmluvy sú rozdielne pri odstúpení od zmluvy podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadreného v uznesení NS SR sp. zn. 8Cdo/164/2020.

Ak krajský súd na jednej strane vypočítava dôvody, pre ktoré považuje dohodu o aplikácii Obchodného zákonníka medzi žalobcom a žalovanými za uzatvorenú a na druhej strane právne posúdil zmluvu o poskytnutí podpory ako absolútny obchod, takéto odôvodnenie je zmätočné, vnútorne rozporné a aj

arbitrárne a zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

Vzhľadom na uvedené žiadali rozsudok Krajského súdu v Prešove ako aj Okresného súdu v Prešove zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

16.3. K dovolaniu žalovaných podal žalobca písomné vyjadrenie. Žalobca uviedol, že trvá na správnosti aplikácie noriem Obchodného zákonníka, ktorý ako jediný predpis upravuje pojem úver. Ustanovenie § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka je ustanovením kogentným, t. j. nepripúšťa jeho modifikáciu, ani vylúčenie jeho normatívneho účinku dohodou zmluvných strán. Ustanovenie § 12 zákona o Štátnom fonde rozvoja bývania upravovalo aké ďalšie náležitosti mala obsahovať zmluva o poskytnutí podpory vo všeobecnosti. Podpora nemusela byť poskytnutá iba vo forme úveru. Ustanovenie § 8 ods. 1 zákona umožňovalo 3 rôzne druhy podpory: úver, nenávratný príspevok a úhradu časti úroku zo stavebného úveru poskytnutého bankou podľa osobitného predpisu. Pri každom druhu podpory boli záväzky oboch zmluvných strán odlišné. Obsah žalobcom uzatvorenej zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru zodpovedá práve podstatným častiam zmluvy o úvere podľa ustanovenia § 497 Obchodného zákonníka. V občianskom zákonníku nie je upravený žiadny zmluvný typ, ktorého podstatným častiam by obsahovo zodpovedala zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru.

Žalovaní sa vo svojom dovolaní odvolávajú na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/164/2020, pričom s poukazom aj na iné rozhodnutia najvyššieho súdu 4Cdo/106/2016, 6Cdo/9/2019, 5Cdo/170/2018 najvyšší súd rozhodol, že žalobcom uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. T. j. v uvedených intenciách najvyšší súd rozhodol vo viacerých prípadoch.

16.4. Žalobca ďalej poukázal, že v uznesení NS SR sp. zn. 8Cdo/164/2020 najvyšší súd nad rámec vyššie špecifikovanej právnej otázky sa zaoberal aj otázkou, či sa zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru má posudzovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka. V tomto uznesení vyjadril právny názor, že nároky z takejto zmluvy je potrebné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a to napriek skutočnosti, že nemá spotrebiteľský charakter. S týmto druhým právnym názorom vyjadreným v uznesení NS SR 8Cdo/164/2020 nie je možné za žiadnych okolností súhlasiť. Žalobca nepovažuje za správny názor súdu, že jeho práva na vrátenie úveru sa nespravovali Obchodným zákonníkom a bolo potrebné ich posudzovať podľa Občianskeho zákonníka. Práve naopak Obchodný zákonník je *lex generalis* vo vzťahu k zákonu č. 124/1996 Z.z.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP) zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je prípustné a zároveň aj dôvodné.

17.1. V podanom dovolaní dovolatelia uplatnili dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. e) a f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017). Dovolaciu námietku podľa § 420 písm. e) CSP, v rámci ktorej žalobca namietal, že nerozhodoval zákonný sudca, keď krajský súd odmietol podať Súdnemu dvoru EÚ prejudiciálnu otázku, vyhodnotil ako neopodstatnenú vzhľadom na závery uvedené v bode 25. tohto odôvodnenia, a inými skutočnosťami táto nebola zdôvodnená.

17.2. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

18. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod

sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie vecí, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len právna (nie skutková) otázka. Pripomenúť treba, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

18.1. Žalovaní vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu).

18.2. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický odklon jej riešenia, zvoleného odvolacím súdom, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

18.3. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto určenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu. Skúmanie prípustnosti dovolania je tak vecou dovolacieho súdu, ktorý ale nie je viazaný jeho vymedzením (I. ÚS 51/2020). Označenie konkrétneho rozhodnutia (judikatury) najvyššieho súdu nie je v zmysle ustanovenia § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (III. ÚS 76/2021 aj III. ÚS 701/2022). Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP tvoria jeden celok, a preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktno len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil „na konkrétnom riadku svojho podania“. Je užitočné sa pozrieť aj na dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť, (a) či od tejto otázky záviselo namietané rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP (I. ÚS 336/2019).

18.4. Nesprávne právne posúdenie žalovaní vidia v tom, že v danom prípade by sa mal na právny vzťah zo zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru medzi žalobcom a žalovanými aplikovať Občiansky zákonník a nie Obchodný zákonník s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/164/2020 z 26. augusta 2020, vo vzťahu ku ktorému videli odklon rozhodovania odvolacieho súdu. Právne závery krajského súdu uvedené v bode 2.1. odôvodnenia rozsudku sú teda v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu aj s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/120/2010 z 29. marca 2012. Žalovaní mali za to, že ak nejde o absolútny obchod a nebola uzavretá dohoda podľa § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka, potom je potrebné na vzťahy vzniknuté zo zmluvy o poskytnutí podpory aplikovať Občiansky zákonník.

18.5. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

18.6. K prejednávanej veci je nutné zo strany dovolacieho súdu zhrnúť pre pochopenie súvislostí, že dovolací súd už ustálene vyriešil postavenie žalobcu (ďalej aj ŠFRB) a aj to či ide (išlo) o spotrebiteľský charakter zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru, v rozhodnutiach napr. sp. zn. 4Cdo/106/2018, 8Cdo/9/2019, 8 Cdo/64/2019 a 8Cdo/164/2020. Tieto rozhodnutia treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

18.7. Dovolací súd v uvádzaných rozhodnutiach dospel k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené

zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka

18.8. Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd (v posledne citovanom rozhodnutí), po krátkom historickom exkurze úpravy spotrebiteľského práva vo vnútroštátnej právnej úprave a výklade relevantných ustanovení právnych predpisov upravujúcich definujúcich pojmy „spotrebiteľské zmluvy“, „dodávateľa“ a „spotrebiteľa“, uviedol, že žalobca ŠFRB je právnickou osobou pôvodne zriadenou zákonom č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania účinným od 1. mája 1996. Tento zákon upravil podmienky pre poskytovanie podpory štátu na rozširovanie a zveľaďovanie bytového fondu a vytvoril systém ekonomickej podpory rozvoja bývania a sústredení zdrojov pre tento účel v ŠFRB, ktorý bol ním zriadený (§1 ods. 1). Postavenie ŠFRB zostalo nezmenené aj po zákonných zmenách (zákon č. 607/2003 Z.z., zákon č. 150/2013 Z.z.) Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 150/2013 Z.z. je ŠFRB finančnou inštitúciou slúžiacou na implementáciu finančných nástrojov podľa osobitného predpisu, ktorými sú Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013). ŠFRB neposkytuje podporu vo forme úveru širokej verejnosti, ale iba vymedzenému okruhu osôb, ktoré musia mať na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, ak ide o fyzickú osobu. prípadne sídlo, ak je žiadateľom podpory právnická osoba (§ 7 zákona č. 150/2013 Z.z.). Podpora sa poskytuje za zvýhodnených podmienok upravených v zákone. Štátny fond rozvoja bývania je koncipovaný ako tzv. obrátkový fond. Znamená to, že prostriedky, ktorými disponuje, sú používané najmä na poskytovanie podpory vo forme úverov za zvýhodnených podmienok, oproti podmienkam trhovým (§ 3, § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 150/2013 Z.z.). Prostriedky fondu možno použiť aj na správu fondu, avšak len v zákonom limitovanom rozsahu (§ 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 150/2013 Z.z.). Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že žalobca ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom, prostredníctvom ktorého štát realizuje svoju bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré patrí aj zmluva o úvere. Jeho činnosť nemá atribúty podnikateľskej činnosti podľa § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, nevykonáva činnosť za účelom dosiahnutia zisku, ale realizuje podporu štátu v oblasti bytovej politiky. Otázkou zostáva, či ŠFRB má aj v takomto prípade postavenie dodávateľa. Ako už dovolací súd konštatoval, posúdenie toho, či ide o dodávateľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ. Dovolací súd v predmetnom rozhodnutí tiež poukázal na to, že ponímanie osoby dodávateľa v čl. 2 písm. c) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej „Smernica 93/13/EHS“) sa vzťahuje (len) na zmluvy, ktoré podliehajú tejto smernici. Podľa čl. 1 bod 2. tejto smernice «Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohôd, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice». Do rozsahu tejto smernice nespádajú zmluvné podmienky, ktoré odrážajú zákonné alebo regulačné ustanovenia konkrétneho štátu. ŠFRB nemôže pri poskytovaní podpory bývania vo forme úveru uplatniť „voľnú úvahu“, ale je povinný dodržať zákonom stanovené pravidlá. Ak žiadateľ podpory splní zákonné podmienky fond je povinný s ním zmluvu za zvýhodnených, zákonom regulovaných podmienok, uzavrieť. V tomto prípade dovolací súd dospel k záveru, že na takto zákonom regulované uzatvárané zmluvy o úvere sa uvedená smernica nevzťahuje a nemožno z nej vychádzať pri výklade pojmu dodávateľa vo vzťahu k ŠFRB. Na podporu správnosti uvedeného záveru dovolací súd poukázal na to, že zákonodarca vylúčil, aby sa na ŠFRB vzťahovala osobitná právna úprava spotrebiteľských úverov upravených zákonom č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a o pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 3 písm. p/). Rovnako je ŠFRB vylúčený aj z právnej úpravy úverov na bývanie upravených zákonom č. 90/2016 Z.z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 1 ods. 4 písm. i/). Žalobca je tak inštitútom sui generis, slúži ako ekonomický nástroj bytovej politiky štátu. Ochrana spotrebiteľa sa má primárne uplatniť proti nekalým praktikám dodávateľov, ktoré sa pri realizovaní podpory štátom vylučujú. Podporu zo ŠFRB možno poskytnúť len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré sú pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by vedel obstaráť finančné

prostriedky na kapitálovom trhu. ŠFRB ako účelový fond zriadený štátom si nemôže v zmluvách o poskytnutí podpory dohodnúť podmienky, ktoré by nemali oporu v zákone. Ako už bolo konštatované dodávateľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Na základe vyššie uvedených špecifik ŠFRB nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, tak ako to má na mysli náš právny poriadok. Keďže však ochranu spotrebiteľa je nutné vnímať aj v súvislostiach právnej úpravy a judikatúry práva EÚ, teda v zmysle cieľov komunitárneho práva, bolo nutné posúdiť, či ŠFRB je možné chápať ako dodávateľa v zmysle chápania tohto pojmu cez optiku komunitárneho práva. Ani v tomto prípade nemožno dospieť k záveru, že ŠFRB spĺňa pojmové znaky dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

18.9. Právne posúdeniu zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru, t. j. posúdením či sa na daný zmluvný vzťah má aplikovať Občiansky zákonník alebo Obchodný zákonník (v zmysle uvedenej právnej otázky položenej dovolateľmi) sa venovali rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/164/2020 a 8 Cdo/64/2019, z ktorých vzišiel právny názor, že na predmetnú zmluvu a nároky z nej vyplývajúce by sa mali aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka.

19. Z bodov 45. až 49. rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/164/2020 vyplýva: „45. Dovolací súd však záverom dodáva, že i napriek skutočnosti, že Zmluva uzavretá medzi stranami nemala spotrebiteľský charakter, je i dovolací súd názoru, že nároky z nej je potrebné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (vrátane nárokov po odstúpení od Zmluvy). Ako už bolo uvedené, dovolací súd poukazuje na to, že žalobca pri poskytovaní podpory vo forme úverov nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, a teda ho nemožno považovať za podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka. Jeho činnosť preto podnikaním nie je (§ 2 ods. 1 Obchodného zákonníka). Obchodný zákonník predovšetkým upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním (§ 1 ods. 1 Obchodného zákonníka). 46. V danom prípade žalobca poskytoval podporu (i vo forme poskytnutia úveru) na základe a za podmienok, upravených v osobitnom prepise, ktorým v danej veci bol zákon č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania. Tento prepis vo svojich ustanoveniach komplexne upravoval všetky podmienky (§ 5 až § 12), za ktorých bol Fond oprávnený poskytovať o. i. úvery, vrátane vymedzenia podstatných náležitostí uzavretej Zmluvy o poskytnutí podpory (údaje o zmluvných stranách, účel, výška a druh poskytovanej podpory, spôsob plnenia záväzkov zmluvných strán, boli základnými náležitosťami každého zmluvného vzťahu). V zmluve boli tiež dohodnuté sankcie za oneskorené splácanie (nedodržanie splátkového kalendára), za neoprávnené použitie poskytnutej podpory, za neumožnenie kontroly na stavbe, resp. za iné porušenie zmluvných podmienok. Podpora poskytnutá z prostriedkov Fondu bola navyše určená výhradne len na úhradu faktúr a iných platobných dokladov a nemohla byť žiadateľovi poskytnutá v hotovosti. Poskytnutú podporu musel žiadateľ čerpať iba v súlade s podmienkami zákona č. 124/1996 Z.z. a zmluvne dohodnutými podmienkami. Je potom zrejmé, že Fond pri poskytovaní podpory vo forme úveru, neuzatváral Zmluvu podľa ustanovení Obchodného zákonníka. V danej veci tak nešlo o typický úver v zmysle ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ale o úver, poskytovaný na základe osobitného predpisu, ktorým bol zákon č. 124/1996 Z.z., a to za podmienok v ňom uvedených a bližšie špecifikovaných v samotnej Zmluve, ktorej náležitosti rovnako upravoval tento predpis. Podpora z Fondu sa tak poskytovala len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré boli pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by si vedel obstaráť finančné prostriedky na kapitálovom trhu (t. j. za iných než komerčných podmienok). 47. Dovolaciemu súdu sú známe závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. marca 2013, sp. zn. 6MCdo/4/2012, v zmysle ktorých „Zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom“, avšak tieto (vzhlľadom na osobitnú úpravu postavenia Fondu a podmienok pre poskytovanie podpory) nemožno bez ďalšieho aplikovať i v posudzovanej veci. Ako už bolo uvedené, podmienky pre poskytovanie podpory (vo forme úveru) boli komplexne upravené v zákone č. 124/1996 Z.z. a v podrobnostiach špecifikované v samotnej Zmluve, rovnako uzavretej podľa tohto osobitného predpisu. Nešlo teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v Zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 Obchodného zákonníka). 48. Zmluvné strany si však v

uzavretej Zmluve naopak dohodli, že „ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom č. 124/1996 Z.z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB a ďalej ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom (viď článok XII bod 12.3. Zmluvy)“. Strany si tak pre úpravu ich záväzkového vzťahu, aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka, nedohodli. I z ďalších zmluvných dojednaní vyplývalo, že si strany pre úpravu svojich vzťahov dohodli aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. čl. VII bod 7.1., 7.2., čl. X a pod.). 49. Dovolací súd má za to, že na aplikovanie obchodnoprávneho režimu bolo potrebné, aby medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V danej veci (ako už bolo uvedené vyššie) takýto vzťah nevznikol, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru Fondom upravoval výlučne osobitný predpis, ktorým bol zákon č. 124/1996 Z.z. Aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka si potom nedohodli zmluvné strany ani v samotnej Zmluve (§ 262 Obchodného zákonníka). Ak sa potom práva žalobcu na vrátenie úveru (titulom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie) nespravovali Obchodným zákonníkom, bolo potrebné ich posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane práv vyplývajúcich z účinkov odstúpenia od Zmluvy. Pri rešpektovaní princípu *lex specialis* a *lex generalis* platí, že ak osobitný predpis (v danom prípade zákon č. 124/1996 Z.z.) nemal blanket na použitie Obchodného zákonníka, bolo potrebné použiť základný predpis občianskeho práva, a to Občiansky zákonník. Iná by bola situácia, ak by medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V takomto prípade by sa odstúpenie od Zmluvy (vrátane nárokov z neho plynúcich) mohlo spravovať Obchodným zákonníkom i napriek tomu, že by sa predpoklady samotného nároku spravovali Občianskym zákonníkom (IV. ÚS 214/04). 50. Dovolací súd potom zrušil rozsudok odvolacieho (i prvoinštančného) súdu, keďže oba sudy síce nároky žalobcu správne posudzovali podľa noriem Občianskeho zákonníka (t. j. vychádzali z ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka ohľadom vrátenia si vzájomných plnení na základe zrušenej Zmluvy s účinkami *ex tunc*), avšak tak urobili iba s ohľadom na spotrebiteľský charakter Zmluvy o poskytnutí podpory, pri súčasnej aplikácii noriem na ochranu spotrebiteľa, ktorý záver (vzhľadom na opodstatnenosť žalobcom vymedzenej dovolacej otázky) už správny nebol.“

20. Z rozsudku NS SR sp. zn. 8Cdo/64/2019 z bodov 40. až 43. plynie nasledovné: „40. V danom prípade žalobca poskytoval podporu (i vo forme poskytnutia úveru) na základe a za podmienok, upravených v osobitnom predpise, ktorým v danej veci bol zákon č. 607/2003 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania (ďalej len „Fond“). Tento predpis vo svojich ustanoveniach komplexne upravoval všetky podmienky (§ 5 až § 12), za ktorých bol Fond oprávnený poskytovať o. i. úvery, vrátane vymedzenia podstatných náležitostí uzavretej Zmluvy o poskytnutí podpory (údaje o zmluvných stranách, účel, výška a druh poskytovanej podpory, spôsob plnenia záväzkov zmluvných strán, boli základnými náležitosťami každého zmluvného vzťahu). V zmluve boli tiež dohodnuté sankcie za oneskorené splácanie (nedodržanie splátkového kalendára), za neoprávnené použitie poskytnutej podpory, za neumožnenie kontroly na stavbe, resp. za iné porušenie zmluvných podmienok. Podpora poskytnutá z prostriedkov Fondu bola navyše určená výhradne len na úhradu faktúr a iných platobných dokladov a nemohla byť žiadateľovi poskytnutá v hotovosti. Poskytnutú podporu musel žiadateľ čerpať iba v súlade s podmienkami zákona č. 607/2003 Z.z. (ďalej nariadenia vlády č. 650/2006 Z.z. ktorým sa ustanovovali podrobnosti o druhoch a výškach poskytovaných podpôr na jednotlivé účely z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania, vyhlášky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 161/2004 Z.z. o podrobnostiach obsahu žiadostí o poskytnutie podpory z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania, o technických podmienkach a o dĺžke času uskutočnenia stavby v znení vyhlášky MVRR SR č. 663/2004 Z.z.) a zmluvne dohodnutými podmienkami. Je potom zrejmé, že Fond pri poskytovaní podpory vo forme úveru, neuzatváral Zmluvu podľa ustanovení Obchodného zákonníka. V danej veci tak nešlo o typický úver v zmysle ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ale o úver, poskytovaný na základe osobitného predpisu, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z.z., a to za podmienok v ňom uvedených a bližšie špecifikovaných v samotnej Zmluve, ktorej náležitosti rovnako upravoval tento predpis. Podpora z Fondu sa tak poskytovala len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré boli pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by si vedel obstaráť finančné prostriedky na kapitálovom trhu (t. j. za iných než komerčných

podmienok). 41. Dovolaciemu súdu sú známe závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. marca 2013, sp. zn. 6MCdo/4/2012, v zmysle ktorých „Zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom“, avšak tieto (vzhľadom na osobitnú úpravu postavenia Fondu a podmienok pre poskytovanie podpory) nemožno bez ďalšieho aplikovať i v posudzovanej veci. Ako už bolo uvedené, podmienky pre poskytovanie podpory (vo forme úveru) boli komplexne upravené v zákone č. 607/2003 Z.z. a v podrobnostiach špecifikované v samotnej Zmluve, rovnako uzavretej podľa tohto osobitného predpisu. Nešlo teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v Zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 Obchodného zákonníka). 42. Zmluvné strany si však v uzavretej Zmluve naopak dohodli, že „ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom č. 607/2003 Z.z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB a ďalej ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom, zákonom o katastri č. 162/1995 Z.z., zákonom č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu a zákonom č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách (viď článok XII bod 12.3. Zmluvy)“. Strany si tak pre úpravu ich záväzkového vzťahu, aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka, nedohodli. I z ďalších zmluvných dojednaní vyplývalo, že si strany pre úpravu svojich vzťahov dohodli aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. čl. IV. bod 4.9., č. VII bod 7.1., 7.2., čl. X a pod.). 43. Dovolací súd má za to, že na aplikovanie obchodnoprávneho režimu bolo potrebné, aby medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V danej veci (ako už bolo uvedené vyššie) takýto vzťah nevznikol, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru Fondom upravoval výlučne osobitný predpis, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z.z. Aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka si potom nedohodli zmluvné strany ani v samotnej Zmluve (§ 262 Obchodného zákonníka). Ak sa potom práva žalobcu na vrátenie úveru (titulom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie) nespravovali Obchodným zákonníkom, bolo potrebné ich posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane „zániku“ práva domôcť sa plnenia v dôsledku vzniesenia námietky premlčania. Pri rešpektovaní princípu *lex specialis* a *lex generalis* platí, že ak osobitný predpis (v danom prípade zákon č. 607/2003 Z.z.) nemal blanket na použitie Obchodného zákonníka, bolo potrebné použiť základný predpis občianskeho práva, a to Občiansky zákonník. Iná by bola situácia, ak by medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V takomto prípade by sa premlčanie nároku mohlo spravovať Obchodným zákonníkom i napriek tomu, že by sa predpoklady samotného nároku spravovali Občianskym zákonníkom (IV. ÚS 214/04).“

21. Rovnaký právny názor na zmluvu o úvere vo forme podpory vyplynul aj z posledného rozhodnutia NS SR sp zn. 2Cdo/326/2021 zo dňa 22. augusta 2023.

22. Senát dovolacieho súdu, ktorý koná v danej veci, sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v týchto rozhodnutiach a nevidí žiadny dôvod na zmenu právneho názoru vyjadreného v označených rozhodnutiach alebo na odklon od právneho názoru v týchto vyjadrených, a teda ani dôvod na postúpenie veci veľkému senátu najvyššieho súdu [rozsudok dovolacieho súdu z 10. novembra 2016 sp. zn. 3Cdo/174/2016 (R 17/2017)]. Preto, ak súdy na daný právny vzťah zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru aplikovali Obchodný zákonník, predmetnú vec neposúdili správne, odklonili sa od vysloveného právneho názoru v uvedených rozhodnutiach dovolacieho súdu, ktorý je možno považovať za ustálený, čím došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

23. Z dôvodov uvedených vyššie, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je procesne prípustné a dôvodné. Dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej časti zrušil, tak ako je uvedené v tomto výroku rozhodnutia (§ 449 ods. 1 CSP), a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej

inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

25. Žalovaní v podanom dovolaní navrhli prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru EÚ otázky:

1. má sa článok 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že ak subjekt, ako je ŠFRB, poskytne podporu na bývanie (úver) občanovi Slovenskej republiky, koná ako dodávateľ,
2. má sa článok 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že občan Slovenskej republiky, oprávnený na poskytnutie podpory na bývanie takým subjektom, akým je ŠFRB, koná ako spotrebiteľ,
3. má sa článok 3 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že zmluva o poskytnutí podpory, aká bola uzatvorená medzi ŠFRB a žalovanými ako občanmi Slovenskej republiky spadá do pôsobnosti smernice 93/13.

26. Prerušenie konania na účely podania prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru EÚ upravuje Civilný sporový poriadok, a to v ustanovení § 162 ods. 1 písm. c), podľa ktorého súd konanie preruší, ak podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom EÚ podľa medzinárodnej zmluvy, t. j. podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodný článok 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva). Podľa § 438 ods. 1 CSP je toto ustanovenie možné primerane aplikovať aj v dovolacom konaní. Inak povedané súd v zmysle citovaných procesných predpisov konanie preruší, ak dospeje k záveru, že je potrebné podať výklad komunitárneho práva, ktorý je rozhodujúci pre riešenie v danej veci. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, ak prichádza do úvahy jeho aplikácia v prejednávanej veci.

27. K otázke povinnosti vnútroštátneho súdneho orgánu predložiť predbežnú otázku Súdnemu dvoru Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa na základe predbežnej otázky položenej Corte suprema Cassazione vyjadril Súdny dvor Európskej únie v rozsudku CILFIT, C - 283/81 publikovanom v Zbierke rozhodnutí Súdného dvora EÚ (ECR), str. 3415. V tomto rozhodnutí uviedol, že „článok 177 tretí odsek Zmluvy EHS (teraz čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) sa má vykladať v tom zmysle, že súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je povinný obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa v spore pred týmto súdom položí otázka týkajúca sa práva Spoločenstva s výnimkou prípadov, keď skonštatuje, že položená otázka nie je relevantná alebo Súdny dvor už podal výklad sporného ustanovenia Spoločenstva alebo, že správne uplatnenie práva Spoločenstva je také jednoznačné, že neexistujú o tom rozumné pochybnosti, pričom existenciu tejto možnosti treba posúdiť na základe charakteristík práva Spoločenstva, osobitných ťažkostí spojených s jeho výkladom a nebezpečenstva rozdielnej judikatúry v rámci Spoločenstva“. Pokiaľ ale procesný postup súdov vo veci, v ktorej sa navrhuje prerušenie konania podľa § 162 ods. 1, písm. c) CSP má podklad v aplikácii vnútroštátneho práva, nie je žiadny dôvod na prerušenie konania. Z určujúceho hľadiska zo strany súdov nižších inštancií išlo o aplikáciu a interpretáciu vnútroštátnych predpisov, vzhľadom na ktorú skutočnosť dovolací súd návrh na prerušenie dovolacieho konania ako nedôvodný zamietol.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.